VERSLAG VAN DE RAADSINFORMATIEMARKT VERORDENINGEN SOCIAAL DOMEIN D.D. 25 SEPTEMBER 2014 VOOR DE COMMISSIE SAMENLEVING VAN DE GEMEENTE HAARLEM

Vastgesteld in de vergadering commissie Samenleving van 23 oktober

Aanwezig de leden en plaatsvervangende leden:
de heer J.J.L. Amand (Trots), de heer A. Azannay (GLH), de heer M. Brander (PvdA), mevrouw A. Dekker (D66), de heer F. Garretsen (SP), mevrouw D. Huysse (GLH), de heer R. de Jong (VVD), mevrouw J. van Ketel (SP), mevrouw Z. Klazes (GLH), de heer B. Koekkoek (OPH), mevrouw D. Leitner (D66), mevrouw S. Özogul (SP), de heer A.P.D. van den Raadt (Trots), mevrouw E. de Raadt (CDA) mevrouw N.U. Ramsodit (PvdA), mevrouw F. Simsek (CDA), de heer F.N.G. Smit (OPH), mevrouw M.A. Sterenberg (VVD), mevrouw F.C. Tempelaars (AP), de heer F.C. Visser (CU), de heer J. Vrugt (AP)

Vanuit de gemeenteraad Zandvoort aanwezig:
De heer G-J. Bluijs (wethouder), mevrouw B. Göransson (VVD), de heer H. Keur (Sociaal Zandvoort), de heer J. Kramer (VVD), de heer F. Kroonsberg (CDA), de heer F. Veldwisch (OPZ)

Mede aanwezig: mevrouw L. van Zetten (voorzitter), mevrouw D. Taets van Amerongen-Ingram (secretaris)

Verslag: de heer G-J. Timmermans

De **voorzitter** opent de bijeenkomst om 19.00 uur en heet iedereen welkom, in het bijzonder de raadsleden en de wethouder uit Zandvoort. Dit is de tweede bijeenkomst in het kader van de maandelijkse informatiebijeenkomsten dit najaar over de voortgang van de transitie in het sociaal domein ter voorbereiding van de politieke besprekingen in de commissievergaderingen van de navolgende weken. Vanavond gaat het over de negen verordeningen die afgelopen dinsdag door het college zijn vastgesteld en in oktober in de commissie worden besproken.

De heer **Haker** (programmamanager transitie sociaal domein) zegt dat de voorbereidende werkgroep uit de commissie en de griffier ervan uitgegaan zijn dat de aanwezigen nog niet alle verordeningen hebben doorgenomen. Hij wijst erop dat het vanavond niet gaat om een politieke discussie, maar uitsluitend over de inhoud van de verordeningen. Politieke vragen en opmerkingen dient men op te sparen tot de commissievergaderingen.

Van de negen rondgestuurde verordeningen zijn er vier echt nieuw:
- Maatschappelijke ondersteuning
- Zorg voor jeugd
- Studietoeslag Participatiewet
- Tegenprestatie Participatiewet

Bij de overige verordeningen gaat het vooral om technische wijzigingen in verband met nieuwe wetgeving en terminologie.
Bij het opstellen zijn de modelverordeningen van de VNG gevolgd. Het vaststellen van de verordeningen is een raadsbevoegdheid, zodat lokale verschillen mogelijk zijn. Dan gaat het vooral over de wijze van organiseren van de toegang tot voorzieningen. De conceptverordeningen zijn in juli in Haarlem ter advisering naar de Participatieraad gestuurd. Hun adviezen zijn voor een deel al verwerkt. In Zandvoort zijn er drie aan de WMO-raad voorgelegd. De overige gaan daar naar de nieuwe adviesraad sociaal domein.

- ***Verordening maatschappelijke ondersteuning***

Deze verordening is geheel nieuw vanwege de ingrijpende wetswijzigingen. Het gaat niet meer alleen over de overdracht van de AWBZ-zorg, maar om een wijziging van de hele opzet en procedure. Het is een instrument van het Rijk om de Participatiewet handen en voeten te geven en de burger met zijn

omgeving een belangrijke rol te geven in het oplossen van hulpvragen. Een hulpaanvraag kan pas worden ingediend nadat er een levensbreed en integraal onderzoek van maximaal zes weken heeft plaatsgevonden. Als uit het onderzoek blijkt dat er niet zelf voor een oplossing kan worden gezorgd, kan een aanvraag ingediend worden. De gemeente is verplicht de burger meteen te wijzen op diens recht op gratis clientondersteuning en op de mogelijkheid een eigen persoonlijk plan in te dienen. Dat is in de nieuwe verordening geborgd. De term compensatieplicht komt in de nieuwe wet niet meer terug, maar daarvoor in de plaats komt het begrip maatwerkvoorziening. Die komt in beeld als uit de meldingsfase blijkt dat mensen niet op eigen kracht of met een beroep op de algemene voorzieningen in staat zijn tot zelfredzaamheid en participatie om alle noodzakelijke dagelijkse levensverrichtingen te doen en een gestructureerd huishouden te voeren. Participatie en zelfredzaamheid zijn de sleutelwoorden in deze verordening. Als mensen zich niet zelfstandig kunnen handhaven, wordt er gezorgd voor maatschappelijke opvang of beschermd wonen. Aan die kernpunten moet de gemeente vormgeven. De nieuwe procedure die telkens moet worden doorlopen, begint met het zoeken naar de toereikendheid van eigen kracht, sociaal netwerk en algemene maatschappelijke voorzieningen. Als die allemaal niet toereikend blijken te zijn kan een beroep gedaan worden op een vangnet in de vorm van een maatwerkvoorziening. Daarbij is het van belang dat mantelzorg alleen op vrijwillige basis blijft geschieden. Op de website Haarlem.nl zijn voor alle burgers overzichten te vinden van de beschikbare middelen en algemene vrij toegankelijke voorzieningen in de basisinfrastructuur. De procedure is verankerd in de verordening.
Over de maatwerkvoorzieningen zijn in de verordening ook zaken vastgelegd. Zoals de optie van een persoonsgebonden budget met bijbehorende voorwaarden. Voorts is er een regeling van eigen bijdragen van kracht, behalve voor rolstoelen en voorzieningen voor minderjarigen. Er zijn ook kwaliteitseisen vastgelegd. Voor een deel geschiedt dat bij de inkoop, maar er vindt ook monitoring plaats. Er wordt voorzien in een klachtenregeling die gemakkelijk toegankelijk is voor de cliënten. De gemeente kan bij geschillen een mediationrol vervullen. Ook komt er een regeling om misbruik van maatwerkvoorzieningen tegen te gaan.
De vraag is wat dit betekent voor bestaande klanten. AWBZ-indicaties blijven in het hele overgangsjaar 2015 geldig, tenzij de beschikking in de loop van 2015 al zou aflopen. Indicaties voor beschermd wonen blijven nog maximaal vijf jaar geldig of tot het moment dat ze al zouden aflopen. Wmo-indicaties blijven geldig zolang geen nieuwe beschikking is afgegeven. Voor de huishoudelijke hulp wordt op dit moment een implementatieplan voor een soepel verloop van de overgang opgesteld. Er zullen zich de komende tijd ongetwijfeld nog knelpunten voordoen, maar dan is maatwerk geboden.

De heer **Visser (CU)** merkt op dat niet alle bindende regels uit de wetsteksten in de verordening zijn opgenomen. Hij vraagt waarom er niet gekozen is voor integrale opname van alle relevante regels en rechten. Zo is niet opgenomen dat in het vooronderzoek de mantelzorger moet worden betrokken. Nu moet de burger dat dus via een andere weg te weten zien te komen.

Het antwoord van ambtelijke zijde is dat zoveel mogelijk het VNG-model is gevolgd en dat daar niets uit geschrapt is. De verordening omvat ook nu al erg veel regels. In het vervolg op deze verordeningen komen er ook nog uitvoeringsregels met uitwerkingen en daarin zal bijvoorbeeld ook de mantelzorg opgenomen worden met instructies waar men de burger bij het gesprek op moet attenderen. Uiteindelijk gaat het om een samenspel van documenten.

Mevrouw **Leitner (D66)** vraagt of het mogelijk is een persoonsgebonden budget in te zetten voor de inkoop van een dienst bij een zorgverlener die wel gecontracteerd is, maar niet voor de betreffende dienst. Verder merkt zij op dat het mantelzorgcompliment hier opgenomen is, terwijl de raad besloten heeft dat onder te brengen in de basisinfrastructuur.

Van ambtelijke zijde is het antwoord dat dit mogelijk is. In de verordening wordt het alleen uitgesloten met het pgb een dienst in te kopen bij een instelling die voor de betreffende dienst al wel gecontracteerd is. De wet schrijft voor in de verordening op te nemen wat er met de jaarlijkse waardering voor mantelzorgers wordt gedaan. Een voorziening opnemen in de basisinfrastructuur is het structureel maken van die voorziening en leent zich niet voor een jaarlijkse blijk van waardering. Dat politieke besluit moet nog verder uitgewerkt worden.

De heer **Brander (PvdA)** vraagt hoe de klachtenregeling zich verhoudt met de door de raad gevraagde ombudsfunctie. Verder is hij benieuwd wanneer het implementatieplan voor de huishoudelijke hulp te verwachten is.

Van ambtelijke zijde wordt geantwoord dat het implementatieplan met enige slagen om de arm in november te verwachten valt. Dat geldt ook voor Zandvoort. In Zandvoort is een werkgroep die zaken zo goed mogelijk afstemt op de ontwikkelingen in Haarlem. Over de motie voor de ombudsfunctie wordt nog iets gezegd aan het einde van de hele reeks presentaties.

- ***Verordening zorg voor jeugd***

Dit gaat om een hele serie nieuwe taken die op de gemeente afkomen. In deze verordening gaat het vooral om het afbakenen welke voorzieningen vrij toegankelijk zijn en welke niet. Daar worden op zich geen nieuwe keuzes in gemaakt ten opzichte van de huidige praktijk. Jongerenwerk, trainingen en CJG-coaches blijven vrij toegankelijk. Maar alle hulp waar nu een indicatie of verwijzing van de huisarts voor nodig is, blijft dat ook vereisen. Een aantal toegangen – de huisarts bijvoorbeeld – is wettelijk voorgeschreven. Nu is ook geregeld dat de CJG-coaches rechtstreeks mogen doorverwijzen naar jeugdhulp. Bij de jeugdzorg wordt gewerkt met afwegingskaders bij het opstellen van een gezinsplan. Ook daar wordt gekeken naar eigen kracht en zelfredzaamheid. Maar daar is het ook zaak snel zware zorg in te zetten als die nodig blijkt. Dat soort zaken staat beschreven in het afwegingskader. Daarmee wordt de toegang tot zorg geregeld. Dat moet uitmonden in een beschikking. Als men met een pgb wil werken, moet een beschikking afgegeven worden. Ook binnen de nieuwe Jeugdwet kan men aanspraak maken op een pgb als men aannemelijk kan maken dat de benodigde zorg niet in natura beschikbaar is. Men moet dan wel met hulp van de CJG-coach kunnen aantonen dat men het pgb goed kan beheren en dat de hulp aan de kwaliteitseisen voldoet. Het tarief wordt vastgesteld op basis van de directe kostprijs van de te leveren zorg. Het pgb kan ook ingezet worden voor inschakeling van het eigen netwerk, mits men kan aantonen dat het netwerk daarmee niet overbelast raakt.

De heer **Azannay (GLH)** is benieuwd hoe het aantonen gebeurt.

Van ambtelijke zijde wordt gezegd dat een gezinsplan in samenspraak met een CJG-coach wordt opgesteld. Die wordt geacht het zorgveld in de regio te kennen en te kunnen beoordelen of die toereikend is.
De professionals die de zorg verlenen moeten een goede klachtenregeling hebben. Hoe klachten over het proces bij de gemeente afgehandeld moeten worden, is nog onderwerp van gesprek. Als de cliënten het idee hebben door de aanbieders van het kastje naar de muur gestuurd te worden, kan de gemeente de aanbieder rechtstreeks aanspreken of via een vertrouwenspersoon zien te regelen dat de persoon in kwestie wel serieus gehoord wordt en dat klachten goed afgehandeld worden.

Mevrouw **Ramsodit (PvdA)** vraagt hoe het monitoren wordt geregeld. Verder vraagt zij hoe het is geregeld met de crisishulpverlening en of het zo blijft dat het meldpunt vrij toegankelijk blijft, maar dat voor de hulpverlening zelf een beschikking nodig is. Ook is zij benieuwd wat er gaat veranderen in de vroegsignalering. Tot slot wil zij weten wat de plannen van de minister om de zware specialistische jeugdzorg niet bij de gemeenten onder te brengen, betekenen voor deze verordening.

Van ambtelijke zijde is het antwoord dat het monitoren losstaat van deze verordening. Men is er wel mee bezig door gegevens uit het land op te vragen om tot een benchmark te komen. Voor passend onderwijs is een monitor per cliënt in ontwikkeling. Ket meldpunt voor crisisopvang kan ook zelf doorverwijzen, dat hoeft nier per se via de lijn. Het is wel de bedoeling dan achteraf alsnog een gezinsplan te maken en een beschikking aan te vragen. Maar er is niet vooraf toestemming nodig van de gemeente. Wat de vroegsignalering betreft leggen CJG-coaches steeds meer contacten met basisscholen en peuterspeelzalen en worden steeds meer gesprekken gevoerd met de ouders erbij. De beslissing van de minister betekent vooralsnog niets voor de procedure in Haarlem, omdat de regio

voldoende schaalgrootte heeft om deze inkoop te regelen. Het is zaak daar pragmatisch mee om te gaan.

De heer **Garretsen (SP)** mist een privacyreglement. Hij is benieuwd of dat aspect verder uitgewerkt wordt in protocollen.

Mevrouw **Klazes (GLH)** is benieuwd of bij de privacy van cliënten het advies van de VNG om daar te werken met triage wordt gehanteerd.

Mevrouw **Sterenberg (VVD)** bepleit een uniforme naamgeving voor deze verordening en andere publicaties. Zij zegt nu al verschillende titels aangetroffen te hebben.

Van ambtelijke zijde wordt geantwoord dat daarvoor al andere wetgeving is, die niet in de verordening hoeft te worden overgenomen, anders had de VNG dat wel gedaan in het model. De gemeente werkt niet zozeer met protocollen, maar wil de aandacht voor de privacy wel uitdrukkelijk meenemen in de werkprocessen. In het afwegingskader neemt het ook een belangrijke plaats in. Veel informatie wordt niet op persoon geregistreerd. Behandelplannen en dossiers zijn alleen toegankelijk voor professionals die ze rechtsreek nodig hebben. De gemeente heeft bijvoorbeeld geen inzage in behandelplannen. Zeker in publicaties naar het publiek toe zal gelet worden op eenduidigheid in terminologie.

Een raadslid uit Zandvoort bepleit een goede onkostenregeling voor vrijwillige pleegouders die nu nog vaak nergens voor in aanmerking te komen. Hij vreest dat zij anders zullen afhaken.

Van ambtelijke zijde wordt geantwoord dat daarvoor altijd een potje beschikbaar was bij de provincie. Voor het komend jaar is dat nog beschikbaar, maar het is een punt van aandacht om te kijken naar een onkostenvergoedingsmogelijkheid voor deze belangrijke schakel in de jeugdzorg.

- ***Verordeningen Partcipatiewet***

De Partcipatiewet is een samenvoeging van de huidige Wajong, Wwb en de Wsw. De doelgroep van de Wajong wordt verkleind tot de mensen die geen toekomstmogelijkheden meer hebben op de arbeidsmarkt. De huidige Wajongers blijven ook in de Wajong, maar nieuwe gevallen aan wie een kans op de arbeidsmarkt wordt toegedicht, komen te vallen onder de Partcipatiewet. Huidige Wsw'ers blijven daar recht op houden, maar ook hier komen nieuwe gevallen onder het regime van de Partcipatiewet. Alle Wwb'ers gaan over naar de Partcipatiewet. De overheid wil hiermee bereiken dat meer mensen een plek vinden op de arbeidsmarkt. Er zijn zeven verordeningen gemaakt in samenwerking met de regiogemeenten. Die worden aan alle gemeenteraden voorgelegd.

- *Re-integratieverordening*

Dit is een nieuwe verordening met alle nieuwe instrumenten die de wet biedt. Beschut werk is een nieuwe voorziening die lijkt op de huidige Wsw. Verder is er een loonkostensubsidie voor werkgevers en van het Rijk voor mensen met een beperking. Verder is er een premie voor participatiebanen van 200 euro per half jaar. Ook nieuw is de no-riskpolis die voor werkgevers het risico vermindert van ziekte-uitval voor werknemers met een beperking.

Mevrouw **Ramsodit (PvdA)** vraagt hoe de loonwaarde vastgesteld wordt nu er nog geen landelijke richtlijn is via een wel al aangekondigde Algemene Maatregel van Bestuur. Zij is benieuwd of er ruimte is voor maatwerk. Zij is benieuwd of het beleidsplan tegelijk met de verordening komt.

De heer **Brander (PvdA)** is benieuwd hoe de afstand tot de arbeidsmarkt wordt bepaald.

Van ambtelijke zijde wordt geantwoord dat dit een ingewikkelde materie is die ook regionale afstemming vereist. Daar wordt ook druk aan gewerkt. Bij de vaststelling van de loonwaarde is er altijd sprake van maatwerk omdat die zowel te maken heeft met de persoon als met de werkplek in

kwestie. Dezelfde persoon kan per werkplek een verschillende loonwaarde krijgen. De loonwaarde is dus ook niet vooraf vast te stellen. De aangekondigde AMvB zal het meetinstrument nader omschrijven. Daar wordt al heel lang aan gewerkt en dat geeft wel aan hoe lastig deze materie is. Het beleidsplan komt pas na de verordening tot stand.
In artikel 1 staat omschreven dat mensen van wie niet verwacht wordt dat ze binnen een jaar geschikt zijn voor de arbeidsmarkt een grote afstand tot die markt hebben.

- *Verordening tegenprestatie*

Wettelijk is voorgeschreven dat er een raamwerk moet komen en dat een uitkeringsgerechtigde moet voldoen aan een afgesproken verplichting. In het coalitieprogramma zijn afspraken gemaakt over het zo beperkt mogelijk maken van de verplichting. Ook worden de persoonlijke kwaliteiten van personen meegenomen. Ook mensen die al vrijwilligerswerk of mantelzorg doen, worden vrijgesteld. Hoe dat vastgesteld moet worden, daarvoor moeten nog richtlijnen opgesteld worden. Het is bedoeling, ook van het Rijk, om de participatie van mensen te stimuleren. Zoveel mogelijk aansluitend bij de mogelijkheden van de cliënt. Maar niet iedereen die in de bijstand zit, is in staat een tegenprestatie te leveren.

Mevrouw **Ramsodit (PvdA)** is benieuwd hoe een tegenprestatie gemeten wordt en of er handhavingsmaatregelen worden gehanteerd.

Van ambtelijke zijde wordt aangegeven dat in de afstemmingsverordening wel meer handhavingsmaatregelen worden opgenoemd. Maar die zijn pas inzetbaar als er naar de individuele situatie gekeken is. Het gaat dus niet om generieke maatregelen die automatisch in werking treden. In de beleidsregel moet nog worden uitgewerkt hoe de persoonlijke toets gaat plaatsvinden.

- *Verordening individuele studietoeslag*

De omvang van de doelgroep was hier moeilijk vast te stellen. Men heeft nu gekeken naar de gebruikers van de langdurigheidstoeslag en de individuele inkomenstoeslag en dat getal voor de helft genomen. In Amsterdam heeft men andere keuzes gemaakt. Daar kan men politiek dus over van mening verschillen.

- *Afstemmingsverordening*

Het Rijk en niet langer de gemeente regelt in de nieuwe situatie een deel van de arbeidsverplichtingen. Die zijn uit de eigen afstemmingsverordening gehaald. Dan gaat het bijvoorbeeld om het dragen van passende kleding bij sollicitaties en het uren- en afstandscriterium voor reistijden naar een werkplek. Er vindt een vereenvoudiging van de categorieën plaats en harmonisatie ten behoeve van de samenwerking met het Werkplein. Voorheen hadden alle gemeenten verschillende soorten maatregelen voor verschillende soorten nalatigheden.

Er komen van verschillende kanten vragen over de subjectiviteit van begrippen als passende kleding en of het wel een taak voor de gemeente is om op dit soort zaken te controleren.

Van ambtelijke zijde is het antwoord dat het hier gaat om landelijke richtlijnen, waar de gemeente vaak ook nu al op dient toe te zien. Er zit inderdaad een subjectief element in, maar er zijn wel criteria voor ontwikkeld of te ontwikkelen. Men zal nader uitzoeken of er interpretatieruimte en discretionaire beslissingen zijn bij zaken als verhuisplicht en reisafstand.

- *Verordening individuele inkomenstoeslag*

Mevrouw **Ramsodit (PvdA)** is benieuwd of hier de criteria gewijzigd zijn en of er sprake is van een overgangsregeling.

Het ambtelijke antwoord is dat bedragen in de verordening niet geregeld worden. Daarvoor komen beleidsregels. De wet schrijft nu wel voor dat het college meer onderzoek moet doen of iemand zijn best doet zijn inkomen te verbeteren. Haarlem heeft bij de bijzondere bijstand nooit de 110%-norm gehanteerd, wel bij de minimaregelingen. Voor de bijstand was het altijd al 100%. Deze toeslag was oorspronkelijk alleen voor mensen die hun inkomen niet meer konden verbeteren vanwege ziekte of leeftijd. In 2009 is er wat meer beleidsvrijheid gekomen, maar geen extra geld. Haarlem heeft gekozen voor 100%, Heemstede voor 110%. Ook daar is dus een keuze mogelijk.

- *Verordening verrekening bestuurlijke boete*
- *Verordening participatieraad*

Over de overige verordeningen zijn geen vragen.

Het vervolg

In de komende commissievergaderingen volgen de politieke discussies over deze verordeningen, uitmondend in besluitvorming. Er zullen ook nog wijzigingen komen als gevolg van beleidswijzigingen in Den Haag en gerechtelijke uitspraken. Verordeningen worden opgesteld voor de lange termijn. Maar voor de korte termijn komen er ook nog uitvoeringsbesluiten en beleidsregels waarin alles verder uitgewerkt wordt. Dat zijn bevoegdheden van het college, maar volgens afspraak worden ze wel in de commissie besproken. Het college zal de commissie vanwege de actieve informatieplicht ook informeren over wijzigingen vanuit Den Haag.
Er zit een zekere relatie tussen de verordeningen en de ombudsfunctie waar de raad om gevraagd heeft. Daarnaast zijn er ook zaken op dat gebied landelijk geregeld. In oktober zal er nadere informatie komen in reactie op de aangenomen motie over de ombudsfunctie. Er is een samenhang met de andere zaken, maar die is ingewikkeld en vergt enige nadere bestudering.

De heer **Haker** vraagt of dit soort bijeenkomsten de raadsleden helpt bij zulke ingewikkelde kwesties.

De **voorzitter** constateert dat er instemmend geknikt wordt en sluit de bijeenkomst om 20.45 uur.

Ambtelijke correctie op verslag
De verschillen in draagkracht bijzondere bijstand, minima regelingen en langdurigheidstoeslag zijn niet juist weergegeven in het verslag, de begrippen langdurigheidstoeslag en bijzondere bijstand zijn door elkaar gebruikt.

Draagkrachtberekening Bijzondere bijstand:
Hierbij wordt individueel de noodzaak van de kosten bepaald én zijn de kosten aantoonbaar. Sinds 1996 is de berekeningen van de draagkracht gemeentelijk beleid. Haarlem hanteert sinds 1996 de volgende berekeningswijze:

- ➔ Inkomen tot 115% van de bijstandsnorm, geen draagkracht
- ➔ Van het inkomen boven de 115% is 35% draagkracht en moet worden gebruikt om zelf in de kosten te voorzien.

Draagkrachtberekening categoriale bijzondere bijstand:
Hierbij wordt bijstand verstrekt aan een groep, met bepaalde kenmerken, waarbij verondersteld mag worden dat de kosten worden gemaakt. Sinds 2004 is deze vorm van categoriale bijzondere bijstand mogelijk, vanaf 2004 tot 2012 was het vaststellen van de draagkracht gemeentelijk beleid. Vanaf 2012 heeft het rijk de norm op maximaal 110% gesteld. Berekenwijze Haarlem:

- ➔ Van 2004 tot 2012 is de inkomensgrens gesteld op 115%. Bij een hoger inkomen is er geen recht, ook niet pro-rato.
- ➔ Vanaf 2012 is de inkomensgrens op wettelijke bovengrens van 110% gesteld.

Draagkrachtberekening langdurigheidstoeslag:
Deze regeling geldt sinds 2004 en was tot 2009 volledig wettelijk bepaald. Vanaf 2009 was er gemeentelijke beleidsvrijheid, op o.a. de draagkracht. Vanaf 2012 valt de langdurigheidstoeslag ook de wettelijke maximale grens van 110%. Voor Haarlem geldt:

- ➔ 2004 tot 2009 wettelijke draagkrachtgrens op 100% bijstandsnorm.
- ➔ 2009 tot heden gemeentelijk vastgestelde grens van 100% bijstandsnorm.